

ŠTEV. BROJ 10. * V LJUBLJANI, OKTOBER 1928. * LETO GODINA X.

Dr. J. BOHINJEC:

Iz trpljenja v življenje.

(Ob desetletnici osvobojenja.)

prirodo je prihajal dan mrtvih; jesen je položila svoj dih preko njiv in gozdov. Vse naokolo se je pripravljalo, da leže k počitku in da pod belo odejo zime počaka novega vstajenja, prerojenja in življenja.

Tužne in žalostne so bile za nas jeseni pred desetimi, enajstimi, dvanajstimi leti. Z neizprosno brezusmiljenostjo in trdosrčnostjo je po naših domovih divjala grozota krvave vojne. Naša srca so otopela in niso bila sposobna ne za jok in ne za smeh. Z mrzlimi rokami nas je objemala žalostna zavest, da naši bratje, očetje in prijatelji niso doma, da so daleč od nas, razkropljeni po vsem svetu na krvavih bojnih poljanah. Naše misli so jih iskale in jim prinašale tolažbe, klicale in vabile so jih domov, da jih iztrgajo izpred žrel, iz katerih je noč in dan sikala smrt. Kamorkoli smo šli, smo pota rosili s solzami svojih oči, polja in gore so sprejemale naše molitve, v oblake smo vpletali svoje prošnje, da jih neso pod nebo in položijo pred prestol Očeta, ki je neizmerno dober in usmiljen, ki ne sme več gledati našega trpljenja. Mati se je tresla hčerki pogledati v iskajoče oči, ker je v vsakem pogledu videla strah, da hčerki bratca več nazaj ne bo, hčerka pa materi ni mogla pogledati v oči... Da bi solze, prelite v tihih nočeh po

naših domovih, mogle zlato postati, da bi iz tega zlata zgradili hram, ki bi segal do vznožja nebeškega prestola, da bi videla zemlja in nebo, kako neizmerna je bila naša bol.

Grozna in strašna je bila zavest, da so naši bratje in očetje umirali za tuje koristi. Živeli smo v državi, ki nam je bila mačeha, ki nam niti trdega kruha dajati ni hotela in ni pustila, da bi o svoji usodi odločevali sami. Izganjala nas je iz naših domov, da smo iskali vsakdanji kruh po Ameriki, Afriki, vsepovsod. Govorica naših mater in očetov je bila zaničevana in nevredna, da se ji odpro vrata v šole, v cerkve, v sodišča in urade. Hlapčevska dela so nam odkazovali in za nami so stali valpeti z biči, da udarijo po naših hrbtih, če bi na svoji zemlji zahtevali svojih pravic. Po ulicah naših slovanskih mest je tekla kri naših sinov, ki so terjali svoje za svoj rod. Ko pa je prišel čas, da je nadmoč nemštva hotela streti svet in pod sabo pomandrat sleherno slovansko srce, so nad nami zagrešili najgrši zločin: naše sinove in očete so pognali v borbo za svoje koristi proti našim lastnim koristim. To je bolelo in peklo. Ta ogenj je bil strašnejši od požarov in grmenja topov po naših slovanskih planinah. Ta žgoča zavest ponižanih in razžaljenih nas je k tlom pritiskala. Kdor je dvignil pogled in le z mislimi označil zločin, ki divja nad našim narodom, je šel na Suhi bajer, da se več ne vrne. Ali pa je bil izgnan daleč od doma, da v ječah tujine hira in umira, ker je poslušal klic srca, vesti in poštenja in ljubezni za domači krov.

Kakor bakla v temno noč je ožgala naša srca vest, da se naši bratje in očetje zbirajo v Rusiji, tam doli ob Solunu, pokorni klicu srca, da za svobodo naroda in domovine dajo najdražje: življenje. Sveto in blaženo življenje, ki si bilo sposobno nase vzeti najtežje, da idealom daš realnost! Klic po svobodi je bil za Vas več, kakor klic zlata, klic svobode je bil za Vas vse... Tako so jugoslovenski dobrovoljci v armadah Francije, Rusije in Srbije pokazali, k čemu je sposobno srce, ki je občutilo suženjstvo. Kri naših ljudi, s katero je poškropljeno Kosovo polje in planine ob Vardarju in Dobrudže, je izprala naše grehe, da smo mogli biti sprejeti v veliko zajednico svobodnih narodov.

Tisto jesen pred desetimi leti, ko je prihajal praznik vseh mrtvih, je prišel za nas vseh živih dan, dan svobode. Z zarjo, krvjo in solzami okrašen je preplul jugoslovenske pokrajine od Soluna do Triglava, da razsveti domove temne preteklosti in pokaže pot v bodočnost velike kulture srca, v bodočnost socialne pravičnosti in gospodarskega blagostanja.

Deset let je malo v življenju narodov. Vendar dovolj, da nas utrdijo v zavesti, da je bila svoboda z delom in bojem izvojevana, da mora biti tudi z delom in bojem ohranjena. Ta zavest naj zažari v sokolskih srcih, da bo tako dan najsvetlejši in najhvaležnejši spomin onim, ki so morali dati življenje za naše novo svobodno življenje.

Dr. IGOR F. VIDIC (Beograd):

Sokolstvo i južna Srbija.

(Prilikom župskog i pokrajinskog sleta u Skoplju.)

una i septembra ove godine posetile su jate Sokolova iz čitave naše zemlje staroslavnu Dušanovu prestonicu Skoplje. Glavni namen ovih sletova bila je propaganda sokolska u ovim za našu sokolsku stvar prepotrebnim krajevima, gde ima Sokolstvo još danas svoju prvobitnu zadaću: podići nacionalnu savest oslobođenih braća te ih uputiti u nov plodan i stvaralački život za dobro i cvetanje čitave Otadžbine.

Istorijska prošlost naša u tim krajevima, gde je zemlja prepunjena krvlju, krvlju raje i njezinih osvjetnika, pruža svima, koji dolaze u carstvo njezine, uskoro mistične, sasvim svojevrsne lepote, puno novih podstreka i pobuda za nadalje, još intenzivniji, još aktivniji sokolski rad. Uveren sam, da je ovo jutro na Kosovu Polju napunilo i srca i duše svih učesnika sleta belom zorom bratstva i savesti, da je živa istorija našeg Svetog Polja očeličila našu disciplinu, našu volju.

Novi sokolski dom u Skoplju, svečano otvoren u prisustvu učesnika iz cele zemlje, gde slovenska pesma bruji, neka bude nov svečionik našeg juga, neka kaže narodu ne samo put u beli dan građanske slobode i čestitosti već i na sunčano sveto brdo Bratstva i Sloge, ovih najlepših osobina čovečanstva i opšteg napretka.

Na svečanostima sudelovale su gomile sveta, hiljade seljaka izašle su iz svojih kuća, da vide i da zavole naš rad. Neka se sleva taj val seoski kroz naše sokolane, da se uzdigne, preobražen i očeličen u vatri sokolske životne škole do visine savršenog čoveka, idealnog Slovena.

Koren tog budućeg rada leži u omladini, tom cveću naše narodne bašte. Budućnost i uspeh naš sniva u njezinim dušama, snaga i ponos naš spava u njezinoj volji. U duhu sokolskog Bratstva, tog novog Jevandelja Slavske Zore sprovedćemo i Sokolski Vaskrs Južne Srbije, zemlje Slave i Istorije. Živom, šarenom trakom našeg neumornog sokolskog rada vezivaćemo Prošlost i Budućnost, da bude jedna i ujedinjena u Sadašnjosti.

Svako sokolsko društvo ovih krajeva treba da si je svesno te velike zadaće, treba da ide u smeru ka Pravom i Dobrom, čuvajući u duši sokolski Zavet Kosovskog Polja, Zavet Budućnosti i Rada!

Ovi krajevi treba da budu predmet naše naročite pažnje; naše se snage trebaju koncentrisati na našem jugu, da ga podižu, učvrste i preporode. Jer u svetlosti ovog momenta, kad se Jug i duhovno ujedinjuje sa Severom, leži buduća snaga Otadžbine, sav budući napredak i progres.

Tko je video i pravilno shvatio poklik naroda na tim sletovima, tko je gledao sa očima sokolske duše ono Živo brdo na sletištu, ono brdo, koje je bilo jedan poklik, jedna misao, tko je shvatio duboki smisao seoskih vežba, gde je stajala kečka uz šajkaće i fesove — taj nije došao na slet bez svrhe i cilja, taj se je vratio kući, pun volje i snage, očelićen i čvrst u veri sokolskoj, u veri u Naciju.

Jaka volja pobeđi i brda! Ona je početak i pokretna snaga našeg rada, ona u savezu sa našim dobrovoljnim disciplinom može i mora da stvara čuda, živu vodu iz pećine!

Neka nas podseća podmukli šum Vardara, neka nam doni u srcu poklik našeg Juga i neka nam u očima sanja onaj divni vetar Svetog Polja, koji je rođen iz daha Majke Zemlje pozdravio barjake naše, sokolske barjake, sakupljene na Polju Slave.

Jaki u veri, nadi i ljubavi, spremni u radu i poslu, tako se vraćamo Sokoli na naše položaje, da produžimo rad sokolski u večitom pravcu — napred!

Pokrajinski slet u Skoplju: Starosta JSS br. E. Gangl čita deklaraciju Jugoslovenskog Sokolstva na Kosovu polju.

Deklaracija Jugoslovenskog Sokolstva

na Kosovu Polju 7. septembra 1928.

Braćo i sestre!

a Kosovu Polju, koje je od strašne godine 1389. natopljeno krvlju naših junaka i mučenika, gde je Kosovska devojka — plemeniti genij naše duše — tešila umiruće i majka Jugovića — simbol najveće domovinske ljubavi i junaštva — izgubila zajedno sa herojskim Jug-Bogdanom sve svoje sinove-Sokole, gde je pala u tamu ropstva samostalnost i slava našeg naroda, a gde je iz nebroj rana u isti mah, čim je smrt svršila svoju krvavu žetvu, nikla prva klica naše slobode — na tom istom Kosovu Polju se danas zgrnuo sokolski tabor, da se pokloni senama mrtvih i da digne čiste svoje zastave na pohod u nov, velik, slovenski slobodni život.

Teška ruka nedokučive Sudbine je pre punih pet stoleća razlila i rasprostrla nad tom pokrajinom strahote i veličanstvenost Vidovdana, koji nas godinu za godinom opominje, kako umire pravednik za svetle ideale svoje domovine, kako junak za njih živi i diše do poslednje kapi krvi, i kako mora danas svaki Soko i svaka Sokolica živeti i raditi za one iste ideale, za koje su se naša braća borila i umirala, za ideale pravde, bratstva i slobode, za ideale jednog i jedinog, istinitog, snažnog i nesavladivog kulturnog Slovenstva!

Svih tih dugih, teških, burnih pet stoleća teče u istoriji našeg naroda jasna i moćna besprekidna struja idealizma i požrtvovnosti Kosovskih heroja — onog idealizma i one požrtvovnosti, koji su nam dali Mladu Bosnu, koji su nam rodili silne junake i doprinosili ogromne žrtve, koji su proživeli tragediju Albanskih Gora, koji su pre deset godina prodrli i slomili solunski front i koji su uzrokom, da stojimo danas ponosnih i u sokolskim idealima prekaljenih i poletnih duša u zori svečanog dana desetogodišnjice opstanka naše državne samostalnosti.

Sve muke, koje su izmoghavale naš narod kroz duge vekove i pretile mu, da će mu sa svetskim ratom iskopati grob, kamo bi ga zagrnule za sva večna vremena, narod naš nisu uništile i istrebile, jer je bila ljubav do zemlje i težnja za slobodom tako velika, da je postostručila njegovu odbranbenu moć, koja je bila jača od otpornosti naših pećinastih gora i silnija od pobešnjelih valova našega mora!

U to olujno doba najljuće borbe na život i smrt sijala je blaga i veru i odvažnost sipajuća zvezda roda Karađorđevića, a oslobodilačko delo davnih pređa i dedova svojih dovršio je prvi jugoslovenski Kralj Petar Veliki Oslobodioc.

Duboko ganuti i neizmerno ponosni se danas, kad se nižu pred nama sva ta znamenita historijska dejstva, sa poštovanjem, sa divljenjem i sa zahvalnošću sećamo sviju, koji su se duge vekove borili i koji su umirali, da mi živimo u slobodnoj domovini.

Njihove kosti položene su u temelje naše slobode. Iz tih temelja raste naša samostalnost, u tim je temeljima zapisano proročanstvo, da će doći sloboda i ujedinjenje s nama i svoj onoj braći i sestrama našim, koji još danas snose sudbinu našeg naroda pre pet stotina godina. I tek onda biće Kosovo Polje potpuno osvećeno!

Kad se naše zastave klanjaju do zemlje pred veličinom prošlosti i pred junačkim delima mrtve braće, kad osećamo beskonačnu radost i upravo tako beskonačnu bol, kliču naša odana i ljubavi puna srca: Slava Kosovskim herojima! Slava Kralju Petru Velikom Oslobodiocu! Slava našoj vojsci, našim dobrovoljcima i svim junacima, koji su žrtvovali sve za slobodu i dobro domovine!

Naša prošlost dokazuje, da smo sposobni dati junake i žrtve za ideju. Nadasve sveta ideja bila nam je ideja državnog i narodnog jedinstva. Junaci i žrtve, život i smrt su tu ideju promenili u dejstvo: svoju državu imamo, svoj zajednički dom od Triglava, Drave i Slovenskih Gorica do Sv. Nauma i Kajmakčalana, od Snežnika, Jadranskog mora i Bojane do Dunava, Stare Planine i Đevđelije. Čitava ta zemlja je danas naša zajednička svojina — to je naša sveta zemlja, to je naš sveti dom! Ta domovina, jedina, sveta i naša, zgrušala se u sadanjim granicama iz otvorenih, krvavećih, smrtnih rana stotina hiljada braće boraca za staru pravdu i slobodu; ona se slegla u našu kuću, u naše polje i našu livadu, u naš vrt i naše trsje, u našu goru i dolinu, u našu planinu, dubravu i šumu, u naš kamen i našu plodnu zemlju, u našu radost i naš ponos, u naše selo i naše mesto, u našu belu cestu i našu nepristupačnu pećinu, u našu rudu i naše more iz muka i trpljenja, iz suza i krvi stotine hiljada braće i sestara, koji su s prezirom smrti žrtvovali bedne, a ipak skupocene svoje živote zato, da se danas nad svima nama uzdiže zajednički krov, sjajnoj kupuli jednak, koji se penje u sinjinu neba, nad kojim bdije večno oko samo jedne jedine Istine i samo jedne jedine Pravde!

Ono, što je naše, ne može nam nitko oteti; ono što je iz smrti za život stvoreno, ne sme nitko rušiti!

U šumu lišća drveća, u svakoj biljci, u svakom prašku i pesku, u bučanju slapova i udaranju mora, u bljesku i gromu, koji se valja u oblacima, u drhtanju naših srdaca, u navalu krvi i u vrućici mozga javlja se klik i poziv davne prošlosti: Sve to je za vas, sve to je vaše! Uzimajte, uživajte, imajte, jer je vaše; a s ničim i nikad ne oskvrnite svetost domovine i veličinu žrtava, darovanih za nju!

I tako stojimo Sokoli na straži. Pazljivo, budno, uvek u pozoru! Svuda donosimo bratstvo i ljubav do naroda i države — bratstvo i ljubav i vernost, koje nisu na prodaju za nijednu cenu, a ni za cenu

života ne! Te moćne veze nas spajaju u celinu, u narod; izravnavaju među nama sve partijske, staleške i verske razlike te nas teraju k nesebićnom delu za telesno, duševno i ćudoredno podizanje našeg jugoslovenskog naroda, za odbranu njegove slobode, za njegovu jedinstvenost, za nezavisnost i nerazdruživost naše velike kraljevine!

Udruženi u ljubavi, hoćemo s ljubavlju pomagati svima, koji su potrebni pomoći. Našemu narodu pak je ponajpre i najviše treba bratstva i ljubavi, mira i dela za vlastitu veliku budućnost.

Toj budućnosti želimo posvetiti sve svoje snage i u delu hoćemo združiti ćitav narod pod jednim barjakom sokolskim, gde neka pre-

Pokrajinski zlet v Skoplju: Otvoritev Sokolskega doma v Skoplju.

stanu sve strasti, gde ćemo biti brat bratu, sestra sestri i gde ćemo se takmićiti u delu za opšte kulturno podizanje naroda i za moć države naše.

Bezuslovno služeći istini i pravdi, poštenju i bratstvu, neprestano ćemo dozidavati i utvrđivati najveću i najjaću tvrđavu svakog naroda: državnu nezavisnost i građansku slobodu.

Pred nama i s nama stupa naš Kralj, naš sokolski brat Aleksandar I. Karadorđević, viteški i junaćki sin te naše zemlje. Mi svi smo združeni s njim, s našim narodom i s njegovom sudbinom u jednu celinu, nama svima prožiže dušu jedna sama sokolska volja: da nam je sreća naroda i domovine prva i najveća zapoved!

I sada kao građani i Sokoli na barjake jugoslovenskog Sokolstva, na uspomenu sviju naših mrtvih junaka, na Kosovo Polje i na slovensko sokolsko bratstvo prisižemo: Ostajemo verni Kralju! Ostajemo verni narodu! Ostajemo verni domovini! Ostajemo verni sokolskom bratstvu! Ostajemo verni Slovenstvu! Tako nam Bog pomogao!

Ostajemo verni Slovenstvu! — Ponoviti moramo tom prilikom, što smo na II. svom sokolskom saboru u Zagrebu 18. augusta 1924. naglasili, da se u pitanju naroda i narodnosti upravljamo po temeljnim sokolskim načelima, kako ih je razložio naš osnivač dr. Miroslav Tyrš, pa da smo Srbi, Hrvati i Slovenci evolucijom postali Jugosloveni, nastojeći, da duh ideje sokolskog jedinstva prodre u čitav naš narod i da naše vaspitno delo spaja i čim bliže dovodi sve plemenske delove u jednu celinu: u slovensko Sokolstvo.

Široki temelj čitavom našem radu u sadašnjosti i budućnosti je dakle ujedinjenje slovenskog Sokolstva i Slovenstva.

Od Kosovog Polja do prodora solunskog fronta bila nam je država cilj, od danas dalje neka nam bude sredstvo našem jugoslovenskom životu. Na temelju idealizma, požrtvornosti i vernosti naše mora se naša država razvijati dalje, dokgod neće dobiti konačan oblik, da obuhvati sa svojim granicama sve Slovence na jugu Evrope, sve Jugoslovene, dakle sve Srbe, sve Hrvate, sve Slovence i sve Bugare.

To znači našu veliku slobodu, koja nam osigurava mogućnost razvitka i saradivanja sviju vrlina i sviju snaga naroda na slovenskom sokolskom Jugu!

Zašto Jugoslovenstvo? Jugoslovenstvo nam je bilo cilj, danas neka nam bude sredstvo za Slovenstvo. U večnom pokretanju napred, u večnom gibanju te veličanstvene tvorevine Tyrševog genija Sokoli smo jurišna četa te se moramo i hoćemo pokoriti zakonu: Za Sokolstvo u pogledu na Slovenstvo nema kompromisa!

Iz Slovenstva, koje je stvoreno u Sokolstvu i sa Sokolstvom, prističe sva sila, sva moć, sva lepota i sva sreća naša. Iz tvrđave slovenske sokolske tvornosti i jednodušnosti možemo braniti i čuvati ravnu i duboku jugoslovensku crtu u značaju naroda našeg, koji je bitan i sastavan deo ogromnog slovenskog sveta. Samo iz visina se otvara široki obzor i pogled u dubine.

I tu zastavu živog, mladog, zdravog, slobodnog, u stogodišnjim borbama prokušanog, toliko puta poniženog, toliko puta pobeđničkog Slovenstva dižemo danas visoko na Kosovu Polju, da ju vidi čitav svet i da čitav svet zna, kako želimo živeti za sokolske i opšte čoveče ideale bratstva, jednakosti i slobode.

Nikad više poniženi, nikad više zarobljeni! S tom verom nosimo Sokoli u sve predele kulturnog sveta evanđelje nacionalnog osećanja i mišljenja: da je Sokolstvo najčišće Slovenstvo, da vodi naš put u čovečanstvo preko Slovenstva i da je Jugoslovenstvu jedino mesto u Slovenstvu.

I zato hoćemo mi jugoslovenski Sokoli živeti u slovenskom bratstvu. Mi pozdravljamo sve Slovene čitavog sveta. Evo vam, braćo Sloveni, naše ruke u pozdrav, a i u bratski zagrljaj! Mi veliki optimiste verujemo u pobeđu dobre i poštene ideje. Narod, koji ima u istoriji podvučen Vidovdan, narod, kojemu u duši spava genij plemenitosti i kojemu u srcu leži simbol junaštva, taj narod zna, da teče i brza Vardar u Crno more, kojemu su obale slovenske. Tamo je Rusija, mati Slovenstva! Tamo daleko, a ipak blizu je Čehoslovačka, Lužička Srbija, Poljska — to su mile naše posestrime, a gde je Kosovo Polje,

Pokrajinski zlet v Skoplju: Pogled na glavno tribuno pri javni telovadbi v Skoplju.

tamo je sve ostalo, jer je iz crnog groba ustao veliki genij slovenskog sokolskog bratstva!

Mi na Jugu vas pozdravljamo: Braćo! Sestre! Čujte naš zanosni usklik: Sokoli, oslobodite Slovene! Sokoli, ujedinite Slovene! Sokoli, preporodite Slovene! Sokoli, zapevajte snažnu himnu jednog i jedinog Slovenstva: Jedan slovenski svet, jedan slovenski rod, jedno slovensko Sokolstvo!

Tako, čujte i znajte svi, slavi jugoslovensko Sokolstvo deseto-godišnjicu opstanka ljubljene i krasne svoje domovine! — Zdravo!

Starešinstvo JSS.

Sokolski razgovori.

(Dalje.)

Vzgoja značaja.

ripomba. Najmanj se da tu doseči s pridigo; življenje in dejanja izoblikujejo značaje, ne besede. Zgle d prednjaka mnogo zaleže. Posebno če je prednjak dober telovadec, ga njegovi gojenci naravnost obožujejo in nehote posnemajo njegove dobre in tudi njegove — slabe lastnosti.

Za vzgojo značajev je skrbna izbira naraščajskega prednjaka pogoj; izvršiti se ne sme samo s telovadnega vidika. Dober vzgojitelj, ne samo »predtelovadec«, bo le oni, ki je tudi sam dobro vzgojen.

Včasih bo pa tudi beseda na mestu. Kakor smo že večkrat poudarjali, naj jo izzove doživljaj pri sokolskem delu. Najvažnejše se nam zdi, da podčrtamo naše stremljenje po bratstvu, demokratizmu, socialno zavest; potrebo neumornega dela zase in za druge; močatost, odkritost, ponos.

1.

Dragi bratje! Za zlete, ki se jih bo naše društvo udeležilo tekom prihodnjega leta — med njimi bo na prvem mestu zlet v Beograd — se moramo začeti pripravljati že danes. Ne samo v telovadnem pogledu. Saj veste, da se mora naše društvo vedno boriti z denarnimi težkočami. Lepo in prav bi bilo, če se zleta v Beograd udeležite vsi — toda kje naj društvo vzame denar za potne podpore vam vsem? V tej obliki je udeležba pri tem zletu neizvedljiva.

Če pa tudi vi sami storite vse, kar je v vaših močeh, potem gotovo lahko zberete toliko, da z društveno pomočjo lahko greste vsi v Beograd.

Ustanovimo zletni sklad!

Danes še ne moremo predpisati prispevkov; hočem namreč, da se prej o stvari pogovorite, da preudari vsak svojo »plačilno zmožnost« in da šele prihodnjo telovadno uro sklenemo potrebno.

Pri tem pa preudarite tudi tole: v Sokolu smo vsi bratje. Ne sme priti do tega, da bi moral kdo ostati doma le zaradi tega, ker ni mogel zbrati denarnih sredstev. Toda tudi ne sme priti do tega, da bi na skupne stroške šel oni na zlet, ki iz gole nemarnosti ni hotel štediti. Najti morate srednjo pot, ki bo vsakogar le primerno obremenila in nudila bratsko pomoč vsem onim, ki so te pomoči potrebni in vredni.

2.

Zadnjič nam je zletni sklad dal priliko za razgovor o štedljivosti in o sokolskom bratstvu. Poslušal sem v oblačilnici vaš nadaljni razgovor, vašo debato o tem, ki v nekem pogledu ni bila ni malo bratska. V večjih društvih imajo ločen »obrtni naraščaj« in »dijaški naraščaj«; v našem društvu telovadijo dijaki in obrtniki skupaj. V Sokolu so zastopniki vseh stanov docela enakovredni in enakopravni. Drug drugega naj pri sokolskem delu izpopolnjujejo. Našemu bratstvu stanovska razlika ne stavi meja. Zato mi pri vaši debati zadnjič ni prijal način, kako je eden izmed vas dijakov zastopal svoje mnenje — četudi je morda trdil prav —; način medsebojnega občevanja bodi vedno ljubezniv; če si prepričan, da nekaj bolje razumeš in več znaš, ni prav nobene potrebe, da onim, ki se ti zdijo nevedni, to ponujaš v prevzetni obliki. Ocenjevanje vrednosti ljudi po stanovih je nekaj nazadnjaškega, srednjeveškega, kar mi Sokoli odklanjamo.

Po sposobnostih, značaju in svojem delu se boste vsi lahko uveljavili na svojih mestih, ko dorastete. Tisti, ki boste dobri in delavljni, si boste tudi potem enakovredni bratje v Sokolu brez ozira na stan in poklic. Zato odpravite tudi zdaj te ozire.

3.

Naši razgovori o značajih so morda vzbudili v kom izmed vas misli o lastnem značaju. Starogrški rek pravi: »Spoznaj samega sebel« Gotovo si želite, da bo tudi vaš značaj dober, trden. Kakor telesne sposobnosti, tako se tudi značaj izpreminja in more vzgajati — predpogoj pa je spoznanje samega sebe.

Če si grešil, priznaj si odkrito; potem ti ne bo težko, popboljšati se. Največ in najhuje laže človek samemu sebi!

Kakor pri telovadbi za razvoj telesa, tako je tudi za razvoj značaja potrebna vaja. Ne morem vas pa vaditi jaz, vaditi se morate sami.

Vi naraščajniki radi kritizirate. Ker imate pri tem večinoma dober namen, ni treba tega veselja do kritike obsojati. Na neko posebno vrsto kritike bi vas pa danes rad opozoril: bodite kritični na pram samim sebi. Bodite neusmiljeni sodniki svojih lastnih grehov!

Na ta način si lahko ustvarite silno voljo, na ta način postanete lahko po pravici samozavestni, ponosni, na ta način postanete delavni — na ta način si vzgojite značaj.

4.

O pomenu neumornega dela bo morda lažje prepričal svoje gojence prednjak v telovadnici nego učitelj v šoli. Uspeh marljive vadbe se namreč v telovadnici očitno pokaže ne samo kot znanje vaje, temveč tudi v oblikah, v izpopolnitvi telesa. Uspeh učenja se

pa z di ponavadi le znanje (izpopolnitev možganov nam ostane prikrita). Za to v šoli prevladuje mnenje, da so duševne sposobnosti prirodjene in je samo znanje z delom pridobljeno.

V telovadnici pa vidimo, da z delom pridobimo znanje in sposobnosti. Prednjak bo vedno znova našel prilike, da pove svojim gojencem, da le z neumornim delom lahko stopnjujejo svojo telesno in svojo duševno vrednost; z marljivim poklicnim delom pa ne ustvarjajo samo svoje blaginje, temveč doprinašajo tudi svoj delež k razvoju blagostanja domovine.

VLADIMIROV:

Pozabljeni grobovi.

etos slavimo desetletnico našega osvobojenja. Pribesneli so nam ga oni, kojih kosti trohne po vseh bojiščih sveta. Spodobilo bi se in prav bi bilo, da bi se vsaj ob tej priliki spomnili nanje in počastili njihov spomin. Kako proslavljajo drugi narodi vedno in povsod svoje junake! Pri nas pa so pozabljeni!

Med tisočerimi grobovi znanih in neznanih junakov, kjer leže mladi pionirji ideje edinstva in bratstva, se dviga tudi gomila neumrlega apostola, mučenika — Gavrila Principa. In tudi on je pozabljen. Skoraj neslišno je šla mimo nas desetletnica njegove smrti. Le malo je bilo mladih idealnih src, ki so se tedaj spomnila nanj. Niso mu pa prizanesli njegovi nasprotniki, ki še sedaj, ko že deset let spi, blatijo njegov spomin. Eden izmed časopisov, ki so pisali o njem, ga je imenoval — »navadnega, brezčastnega morilca«. Tega so zmožni samo oni, ki še niso siti knute in suženjstva in ki bi vtopili v kaplji vode vse, kar je nacionalnega. Toda njegov spomin ni nič manj svetel in svet onim, ki ga nosijo v svojih srcih. Zakaj, kdor je resnično spoznal njegovo idejo in dojmil vso njeno veličino, ta ga bo vzljubil in vzljubil vse tiste, ki so umrli zanjo. S ponosom bo mislil nanj in s ponosom bo nosil v svojem srcu njegovo sliko.

Srce našega Gavrila je spajalo vse, kar je ljubil in o čemer je sanjal, v eno samo misel. V njem se je združila ljubezen do domovine in naroda z onim neutешljivim hrepenenjem po svobodi in z jekleno trdno vero, da bo njegova ideja vzplamtela v mogočen plamen, ki je ogreval njegove tovariše. Iz tega neusahljivega vrelca idealizma so se napajali omladinci iz »Mlade Bosne«. Toda, ko je bila kupa zaničevanj in krivic, ki jih je trpel njegov narod, polna, je on mladenič po letih in telesni slabič, toda mož po duhu in nezlomljiv v svojem idealizmu, sklenil oprati to sramoto. Padli so streli v Sarajevu. Tiran je bil

mrtev. Ali mladi idealist je plačal to s svojim življenjem. Ujeli so ga in vrgli v temnico. Štiri dolga leta, polna razočaranj, hrepenenja in pomanjkanja mu niso uklonila duha, toda njegovo slabotno telo je podleglo. 29. aprila 1918. leta, par mesecev pred osvobojenjem, je umrl. Ni dočakal uresničenja svojih sanj. Že se je prikazala sredi črnih oblakov prva zarja novega dneva. Toda on, ki je tako hrepenel po njej, je ni videl; sredi teme je izdihnil on, ki je tako ljubil solnce. Na misel mi prihajajo Kettejevi verzi:

»Jaz sem umrl, oj dekle, pomisli:
Moje široko razpete oči
videle niso nebeškega sonca,
sladkih ni čulo uho melodij.«

Umrli je Princip, delavec in borec. Živi pa še Princip, apostol in voditelj. Živi v srcih vseh tistih, ki ga razumejo. Njegova večno mlada ideja plamti v njih. Iz njegove krvi so vzrasli. Iz vreleca njegove vere in ljubezni se napajajo, da bo ogenj, ki gori v njih, večni in vera trdna. On jim je kažipot. Njegov duh jih vodi v višino, kjer žari njihova ideja.

Četudi so te vsi drugi pozabili, omladinci te niso! V njihovih srcih si postavil sebi trajen spomenik.

Slava in večni spomin tebi, heroj, naš vzor!

HAJRUDIN ĆURIC:

Domovini — zdravo!*

*Domovino mila, primi pesmu,
od srca je — srca sokolskoga,
malena je, ali iskrena je
ova pesma vernog sinka tvoga.*

*Veliku ljubav pram tebi gojim
i molim Boga da dugo živiš
narodu mome. Da budeš sretna
i da tom srećom ceo svet diviš!*

*Za tebe je, domovino, spremno mreti
dete tvoje.*

*Radosna mi budi
a i čila!*

Verno dete tebi kliče:

»Ostani mi zdravo, domovino mila!«

* Početna slova svakog stiha tvore reči: »Domovini zdravo!«

Blanjiški vitezi.

a južnovzhodnem Češkem leži hribček, imenovan Blanjik. Že dolgo pripovedujejo ljudje, da spi v njem knez Vaclav z mnogimi vitezi in da pride z njimi na plan na svojem konju ter da osvobodi narod, ko mu bode najhuje. Mnogo zla in nesreč je že šlo čez češkoslovaški narod, toda nihče še ni videl blanjiških vitezov. Leta 1620. je bilo najhuje in tristo let po tej dobi češkoslovaški narod ni mogel pozabiti, da so bili na Staromestnem trgu v Pragi usmrčeni mnogoštevilni češki plemenitaši. Nikdar Čehoslovakom ni bilo huje nego tega leta, ko je tekla na morišču kri čeških velikašev, ko so jim odsekavali roke in noge, trgali jezike ter odrobjali glave in niti tedaj niso prispeli blanjiški vitezi. Habsburški vladarji so se zapisali s krvjo in nasiljem v češkoslovaško zgodovino; niti enega ni bilo, ki bi ne bil žalil naših bratov Čehoslovakov. Habsburžani so vladali širnim pokrajinam okolo Blanjika, prepovedovali so govoriti tako, kakor so ljudje čutili, in če bi bilo možno, bi bili prepovedali ljudem celo dihati. Uganjali so brezpravja, teptali češki jezik in Blanjik se ni odprl, da bi izpustil osvoboditelje. Toda pripovedka o blanjiških vitezih ni bila prazna; bilo je na njej nekaj resnice. Blanjik se je vendar odprl in to je videl ves svet, in ves svet se je razveselil s Čehoslovaki. »Ko bo najhuje, se odpre Blanjik in vitezi prispo na plan.« Tako se je tudi zgodilo. Ko nam je vsem bilo najhuje v svetovni vojni, ko so naši bratje in očetje bili pošiljani, da bi morili svoje brate Slovane, tedaj je prišel čas za izpolnitev prorokbe. Vsa češkoslovaška dežela je postala Blanjik. V vsaki hiši, v vsaki kočici, kjer je bilo zvesto češko srce, tam je dremal blanjiški vitez čakaje, da pride dan dejanja.

Tedaj so se vzdignile češkoslovaške legije, blanjiški vitezi. Na mnogih bojiščih so se proslavili. Pridobili so Čehoslovakom svobodo s silo, orožjem in naobrazbo, bojevali so se častno kakor nekdanja husitska vojska in vrnili so se v Češkoslovaško republiko s pesmijo, s češkoslovaško narodno himno »Kje dom je moj?« In republika je pozdravila legijonarje kot osvoboditelje. Niso prišli vsi, mnogo jih je padlo v boju, mnogo dobrih Sokolov je položilo tam svoje kosti, toda umrli niso zastonj; zagledali so svobodo ob svoji smrti in poslednja misel jim je bila Domovina. Na jugu Češke pa stoji še vedno hribček. To je nemi Blanjik. V njem ni vitezov niti se nikdar ne odpre; toda ako pride nevarnost, tedaj vstanejo vsi Čehoslovaki kakor en mož z orožjem v rokah, da obranijo zadobljeno svobodo.

Ustanovitelj Sokolstva Miroslav Tyrš je rekel: »Samo zdrav in močen narod se ohrani.« In mi spoznavamo, da je bila naša sokolska

sila, telesna in duševna, ki je Čehoslovakom pridobila, nam Jugoslovenom pa pomagala pridobiti svobodo. Zato se učimo in krepimo, da si jo bomo znali ohraniti v neokrnjeni moči, da nam ostane za vedno.

Tyrševo geslo »V pesti sila, v srcu odločnost, v mislih Domovina« nas vodil

STANKO KUMAR:

Goriški paberki.

Pod Ključem ali v Ključu.

onih časih, ki so daleč za meglami, je ležalo v Tolminski kotlini jezero. Visoke gore in strmali so ga obkrožale. Mrzli vrh, ki je bil vselej v mrču, je nosil leto in dan belo odejo. Pod Senico (Avsenico pravijo stari ljudje) stoji velika skala, kamor so priklepali prebivalci tega kota čolne. Drugod je bil breg bolj položen in voda je pljuskala od jutra do večera obenj. Pod Mengarami in pod Matajurjem so imeli brloge ti ljudje. Bili so krepki in veliki. Živeli so ob sirovi hrani, ker še niso poznali ognja.

Neko ženšče je vzelo nekoč plevelnico in spraskalo jarek pod Mostom do Idrijce. Jezero je odteklo, ostala pa je samo struga Soče, ki teče še danes globoko med skalami pod Mostom. Odtok jezera je bil prej pri Volčah, Čiginju, Ušeniku in pod Podselom v Idrijco. —

Še mnogo let pozneje je zrastel v tej gluhi samoti tolminski gozd: jelševje, robidovje, česmin in črni trn, melj in počepje, največ pa smrek. V lesu je bilo tako zaraslo, da ni našel veter raze, koder bi šelestel skozi goščo. Novi rod, ki se je tod naselil, je govoril gozdu »tmina«. Sedaj vemo odkod Tolmin. V tej dolini zdravja ali dolini Soče — tu leži Zdravščina — so se priklatili volkovi. Ker prek Soče niso mogli, so ostali na desnem bregu med Bučenico in Matajurjem. Ljudje so se zopet spogledali in rekli: Volcje so tam. Sedaj pa že vemo, odkod ime Volče.

НИКОЛА ДОШЕНОВИЋ:

Троје братство.

Србин је исто што и Хрват,
Словенац нам је рођени брат,
за дом наш мили крвца нам ври —
чуваћемо га нас брата три!

Дође ли време удесу злом,
дође ли воља душману ком
да дирне у нас и у наш дом —
ошинуће га троструки гром!

Нек буде другом и дуж и шир,
нећемо туђе, у наше мир,
снаге је наше дубоки вир —
нек зна ко хоће крвави пир!

Дом нам је дарак од бога свет,
најлепшег цвећа то нам је сплет
за кога ћемо сви радо мрет', —
то нека знаде наш душман клет!

IV. redovita glavna skupština Naraštajskog Odseka u Bjelovaru. Glavna skupština Naraštajskog Odseka sastala se po četvrti put 26. septembra, da nastavi svojim radom oko pridizanja i produbljanja sokolske svesti u svojih članova. Brat pročelnik M. Sagrak pozdravivši prisutne otvara skupštinu i ukratko ocrtavši prošlogodišnji rad Naraštajskog Odseka ističe, kako se prošle godine, ma da se odbor konstituisao tek koncem januara, ipak učinilo više, no prijašnjih godina. Istaknuvši sve važnije momente delovanja N. O. u prošloj godini završava svoj govor.

Posle njega pozdravlja prisutne br. R. Bičanić, načelnik naraštaja i sokoli ih na još ustrajniji rad. Ističe važnost rada uopće, a sokolskog rada napose i podvlači, koliko je važno za svakog pojedinca, da razvije svoje sposobnosti u smislu sokolskih načela, a naročito je važno, da se te sposobnosti razvijaju sistematski i neprestano.

Načelnik društva br. Ladenhauser seća se, koliko je truda valjalo uložiti pre deset godina, da se prebrodi nepoverenje i nerazumevanje okoline. Osvrće se na sve, što je učinjeno za tih deset godina i koliko se odonda do danas kročilo napred. Završava željom, da naraštaj istom predanošću i voljom nastavi započeto delo.

Slede izveštaji: tajnika, blagajnika, statističara, poverenika za štampu i novinara.

Tajničkim izveštajem konstatovalo se, da je u vreme od 25. januara do 12. juna održan 31 nagovor pred vrstom s prisutnih 556, poprečno 18, 10 debatnih večeri s poprečno 12—15 prisutnih, nekoliko naraštajskih čajanki, Naraštajski dan 6. maja i napokon razviće naraštajskog barjaka.

Svi izveštaji saslušani su od prisutnih s odobravanjem. Mislim, da je važno, da spomenemo par podataka iz izveštaja br. statističara.

Dece bio je razmerno malen broj — ukupno 37 — i to ženske 16, a muške 21, naraštaja ukupno 54, od toga 20 ženskih, a 30 muških.

Svega podmlatka zajedno 91, od toga 55 vežbača i 36 vežbačica. Brat tajnik čita listu, što je predlaže stari odbor; ta je lista od skupštine jednoglasno prihvaćena.

Novoizabrani brat pročelnik zahvaljuje se u ime odbora na iskazanom poverenju obećavši, da će nastojati, da to poverenje bude zaista i potpuno zasluženno.

Time je završena IV. redovita glavna skupština N. O.

Novi odbor izradio je program rada za ovu godinu. Rad taj sastojaće se iz: 1. nagovora pred vrstom, 2. debatnih večeri, 3. predavanja za naraštaj i 4. naraštajskih priredbi. Ovamo spadaju: naraštajske čajanke, javni nastupi, akademije, izleti, priredba Naraštajskog dana.

Nagovori i predavanja služiće više informativnoj svrsi, dok će debate duboko razglobiti smisao predmeta. Sadržaj nagovora i debata teći će uporedo, a biće otprilike ovaj: 1. ideologija Sokolstva, 2. organizacija i metodika sok. rada, 3. povest sok. pokreta, 4. Sokolstvo i savremene prilike (država, vera, politika i dr.), 5. jedinstvo jugoslovenskog naroda, 6. konačna svrha Sokolstva.

Ovaj nacrt biće još proširen novim granama sokolskog vaspitanja i uzgoja.

Zdravo!

R. Simeon.

.....
 „Sokolič“ izhaja svak mesec ter stane za vse leto 18 Din
 Urednik Ivan Bajželj v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 28./1.
 Uprava v Učiteljski tiskarni v Ljubljani, Franciškanska ul. 6.
 Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani; predstavnik Francè Štrukelj.